

62

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ, PRZEMYSŁU CIĘŻKIEGO
ORAZ ZDROWIA**

z dnia 7 lutego 1952 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na niektórych obrabiarkach do drewna.

Na podstawie art. 2 ust. 1 lit. a) i c) oraz ust. 2 i 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 325) zarządza się, co następuje:

I. Przepisy ogólne.

§ 1. Rozporządzenie niniejsze dotyczy ochrony życia i zdrowia osób zatrudnionych przy obrabiarkach do drewna wymienionych w rozporządzeniu.

§ 2. 1. Obrabiarka o napędzie mechanicznym powinna posiadać urządzenia do oddzielnego jej włączenia i wyłączenia oraz do natychmiastowego jej zatrzymania. Urządzenia te powinny być łatwo dostępne ze stanowiska roboczego, sprawnie działające i zabezpieczone przed włączeniem przypadkowym.

2. Urządzenia blokujące ruch obrabiarki powinny być tak zbudowane, aby nie dopuszczały przypadkowego uruchomienia obrabiarki bez woli obsługującego.

3. Urządzenia zatrzymujące takich obrabiarek, które mogą być obsługiwane przez więcej niż jednego pracownika, powinny być łatwo dostępne z dwóch przeciwnych końców obrabiarki.

§ 3. 1. Pracownik uruchamiający obrabiarkę powinien przed dokonaniem tej czynności sprawdzić dokładnie, czy uruchomienie obrabiarki nie grozi wypadkiem.

2. Jeżeli przy jednej obrabiarence pracuje więcej niż jedna osoba, o chwili uruchomienia obrabiarki powinny być uprzedzone przez pracownika odpowiedzialnego za obsługę danej obrabiarki wszystkie osoby przy niej pracujące, przy czym każda z tych osób w swym zakresie powinna stwierdzić, że obrabiarka może być uruchomiona bez spowodowania wypadku.

3. Gdy ustalony sygnał oznajmi wyłączenie napędu ogólnego, należy niezwłocznie wyłączyć napędy obrabiarek.

§ 4. Obrabiarki powinny być tak ustawione i umocowane do fundamentu bądź podstawy, aby można było bez niebezpieczeństwa dla otoczenia dokonywać przy nich wszelkich czynności, związanych z pracą na obrabiarence.

§ 5. 1. Przy obrabiarkach i ich napędzie należy stosować w miarę możliwości smarowanie samoczynne.

2. Pył drzewny, trociny i wióry powinny być chwyte możliwe w miejscu ich powstawania i odprowadzane w sposób zapobiegający ich gromadzeniu się i szkodliwemu działaniu na organizm.

3. Umocowanie przedmiotu obrabianego powinno być tak dokonane, aby wyrwanie przedmiotu w czasie obróbki pod wpływem sił skrawania było niemożliwe.

§ 6. 1. Naprawa obrabiarek powinna być dokonywana przez specjalną brygadę wyznaczoną do tego lub przez odpowiednio wykwalifikowanego pracownika.

2. Przed przystąpieniem do naprawy montażu lub czyszczenia obrabiarki należy stwierdzić w sposób dokładny, że:

- a) napęd obrabiarki jest wyłączony,
- b) niemożliwe jest przypadkowe jej uruchomienie,
- c) rozmieszczone zostały w miejscach właściwych czytelne tablice z napisem: „Naprawa — nie uruchamiać”.

§ 7. Nie wolno odwracać uwagi pracownika podczas pracy jego na obrabiarce.

§ 8. Przed opuszczeniem miejsca pracy obsługującej obrabiarkę powinien ją unieruchomić.

§ 9. Każdy pracownik przed dopuszczeniem go do pracy na obrabiarce powinien być pouczony przez bezpośredniego przełożonego o warunkach bezpieczeństwa i higieny pracy na jego stanowisku pracy. Ponadto do obowiązków kierownictwa należy dopilnowanie, aby równocześnie z pouczeniem ustnym pracownikowi zostały doręczone na piśmie za pokwitowaniem wskazówki dotyczące przestrzegania bezpieczeństwa i higieny pracy na tym stanowisku.

§ 10. Pracownik obsługujący obrabiarkę obowiązany jest:

- a) sprawdzić przed rozpoczęciem pracy, czy obrabiarka i narzędzia znajdują się w stanie należytej sprawności, czy osłony i zabezpieczenia są na właściwych miejscach i czy stan ich jest należyty,
- b) powiadamiać niezwłocznie przełożonego o zauważonych przed rozpoczęciem i w czasie pracy brakach oraz niedociągnięciach,
- c) po naprawie obrabiarki przystąpić do pracy na niej dopiero za zezwoleniem przełożonego,
- d) utrzymywać w porządku miejsce pracy, nie rzucać narzędzi i przedmiotów przeznaczonych do obróbki lub obrobionych, używać szafki narzędziowej i urządzeń do składania wyrobów,
- e) dbać o sprawny stan narzędzi,
- f) zatrzymać obrabiarkę i zabezpieczyć ją przed przypadkowym uruchomieniem, zanim przystąpi do jej czyszczenia i smarowania,
- g) nie dopuszczać do pracy na obrabiarce osób postronnych bez wiedzy swego przełożonego.

§ 11. Hamowanie obrabiarki ręką lub przy użyciu jakichkolwiek przedmiotów jest niedozwolone.

§ 12. W czasie mechanicznej obróbki nie wolno sprawdzać dłonią dokładności obróbki, sprawdzać wymiarów przedmiotu obrabianego i dokonywać innych podobnych czynności.

§ 13. Przy obróbce materiału o znacznej długości należy stosować odpowiednie podstawki.

§ 14. Przy obrabiarce kombinowanej narzędzia nie pracujące powinny być usunięte bądź osłonięte.

§ 15. 1. Usuwanie wiórów i ścinków z obrabiarek i urządzeń pozostających w ruchu jest wzbronione.

2. Usuwanie wiórów należy dokonywać przy pomocy pędzli, szczotek, haczyków itp. narzędzi w sposób szybki i skuteczny.

Ręczne usuwanie wiórów jest wzbronione.

§ 16. 1. Obrabiarki o napędzie elektrycznym i o sterowaniu elektrycznym powinny posiadać uziemienie korpusu silnika i urządzeń elektrycznych. Uziemienie należy sprawdzać co najmniej po każdej naprawie i po każdym pomalowaniu obrabiarki lub silnika.

2. Przed użyciem przenośnej obrabiarki elektrycznej należy sprawdzić, czy korpus obrabiarki wskutek uszkodzenia nie znajduje się pod prądem i czy obrabiarka jest należyście uziemiona.

3. Czynności określone w ust. 1 i 2 powinny być dokonywane przez elektrotechnika.

§ 17. Lampy przenośne oświetlenia miejscowego przy obrabiarkach powinny być zasilane prądem o napięciu nie wyższym niż 24 V.

§ 18. Pracownicy zatrudnieni przy obrabiarkach powinni mieć podczas pracy całkowicie zakryte włosy oraz odzież bez odstających i zwisających części jak poły, krawaty, chustki itp. Rękawy ubrania powinny być opięte przy napięstkach lub zawinięte powyżej łokcia.

II. Wiertarki.

§ 19. 1. Uchwyty narzędzi powinny być bez części wystających.

2. Do zamocowania obrabianego przedmiotu na stole wiertarki należy stosować zaciski, gniazda i inne odpowiednie przyrządy. Nie wolno trzymać rękami przedmiotów wierconych.

§ 20. Nie wolno pracować na wiertarce w rękawicach lub z dłonią owiniętą bandażem o odstających końcach.

§ 21. Nie wolno zmieniać położenia stołu wiertarki poziomej w czasie wiercenia.

III. Tokarki.

§ 22. Tokarki powinny być zaopatrzone w ekrany chroniące osoby postronne przed odpryskującymi wiórami.

mi. Tokarze powinni pracować w przyłbicach lub w okularach ochronnych.

§ 23. Tokarki do wyrobu kopyt szewskich i obcasów, do produkcji szprych i inne obrabiarki o nożu obrotowym powinny być zaopatrzone w odpowiednie osłony narzędzia.

§ 24. 1. Tokarki powinny mieć odpowiednie osłony zabezpieczające pracownika i osoby postronne w przypadku wyrwania z kłów obrabianego przedmiotu.

2. Osłony określone w ust. 1 powinny być wykonane z siatki lub z innego odpowiedniego materiału, umożliwiającą obserwację obróbki.

IV. Strugarki.

§ 25. Nie wolno obrabiać materiałów o długości mniejszej niż odległość wału pociągowego do wału prowadzącego poza nożami.

§ 26. Przy strugarkach wielostronnych należy zabezpieczyć noże w głowicach.

§ 27. Przed wałkami podawczymi należy umieścić osłony, zapobiegające wciągnięciu rąk.

V. Wyrówniarki.

§ 28. Wyrówniarki powinny być zaopatrzone w odpowiednie osłony wału nożowego.

§ 29. Stoły wyrówniarek powinny posiadać szczeliny robocze możliwie wąskie; odległość między brzegami płyt stołu a ostrzami noży nie może przekraczać 3 mm.

§ 30. Wał roboczy powinien być okrągły. Zaokrąglenie wałów kwadratowych przy pomocy nakładania jest dopuszczalne pod warunkiem dokładnego dynamicznego wyważenia.

VI. Czopiarki.

§ 31. Głowica i noże czopiarek powinny być odpowiednio zabezpieczone.

§ 32. Urządzenia podawcze czopiarek dwustronnych powinny być zakryte całkowicie, z wyjątkiem części łańcucha służącej do przenoszenia materiału.

VII. Gryzarki.

§ 33. 1. Narzędzia gryzarek powinny być odpowiednio zabezpieczone osłonami.

2. Przedmiot obrabiany powinien być zabezpieczony przed odbiciem lub odrzutem.

3. Osłona powinna być umieszczona w takiej odległości od stołu, by umożliwiała swobodne poruszanie przedmiotu obrabianego wraz z szablonem.

§ 34. Uchwyt i gryz gryzarki górnwrzecionowej powinny być okryte osłoną przejrzystą.

§ 35. 1. Przedmiot obrabiany powinien być przymocowany do szablonu w sposób uniemożliwiający wyrwanie go lub obluźowanie w szablonie podczas pracy.

2. Powierzchnia stołu gryzarki górnwrzecionowej, trzpień wodzący oraz dolna powierzchnia szablonu powinny być gładkie, tak aby przesuwanie szablonu wraz z przedmiotem obrabianym na stole gryzarki było równe i swobodne. Powierzchnia stołu powinna być zmywana naftą.

§ 36. Wodzidła szablonu gryzarki powinny mieć krawędzie równe i gładkie, bez zadziorów i szczerb, zapewniające równe i swobodne przesuwanie szablonu wraz z przedmiotem obrabianym.

§ 37. Przy gryzarkach łańcuszkowych narzędzie należy zabezpieczyć osłoną.

VIII. Piły tarczowe.

§ 38. Nie wolno używać pił o tarczach uszkodzonych lub odkształconych.

§ 39. Nie pracujące zęby pił tarczowych nad i pod stołem powinny być osłonięte.

§ 40. Piły do poprzecznego cięcia muszą posiadać urządzenia doprowadzające materiał, jak: sanki, rucho-my stół lub koziół wahadłowy. Urządzenie doprowadzające powinno posiadać uchwyty przytrzymujące przerywany materiał oraz powinno być zabezpieczone przed wyskoczeniem ze swoich prowadnic.

§ 41. Piły tarczowe z automatycznym posuwem powinny być zaopatrzone w urządzenia, zapobiegające odrzutowi przecinanego materiału.

§ 42. Piły tarczowe do cięcia wzdłużnego powinny posiadać kaptur ochronny osłaniający górne zęby piły, klin rozdzielnicy ustawiony za tylnymi zębami piły oraz osłonę tarczy piły pod stołem.

§ 43. Kaptur ochronny i klin rozszczepiający powinny odpowiadać następującym wymaganiom:

- a) kaptur ochronny powinien zakrywać górne zęby tarczy, musi być łatwo nastawialny na grubość przerywanego materiału i zbudowany z blachy o grubości co najmniej 2 mm. Kaptur ochronny

nie może być osadzony na klinie rozszczepiającym;

- b) klin rozszczepiający powinien być wykonany ze stali narzędziowej. Grubość klina powinna być większa niż grubość tarczy oraz mniejsza o 0,5 mm od rozwarcia zębów tarczy.

Szerokość klina powinna wynosić co najmniej 50 mm mierzac po płaszczyźnie stołu. Klin powinien być nastawialny w płaszczyźnie tarczy w kierunku poziomym i pionowym. Oddalenie klina od tarczy nie powinno być większe niż 2 mm, a jego wierzchołek powinien znajdować się około 2 mm poniżej najwyższego zęba tarczy.

§ 44. Piły wahadłowe o górnym zawieszeniu powinny mieć urządzenie ograniczające ich najdalsze wychylenie.

§ 45. Tarcza piły wahadłowej nie powinna przy swoim najdalszym wychyleniu wystawać poza krawędź stołu.

§ 46. Piła wahadłowa powinna wracać samoczynnie do położenia nieroboczego.

§ 47. Uchwyt piły wahadłowej powinien być umieszczony z boku.

§ 48. Tarcza piły, w części nieroboczej, powinna być osłonięta trwałą osłoną.

§ 49. Piły wahadłowe o dolnym zawieszeniu powinny mieć tak skonstruowane osłony, aby tarcza piły w położeniu nieroboczym była całkowicie osłonięta.

§ 50. Piły balansowe powinny mieć zabezpieczoną część nieroboczą znajdującą się pod stołem i osłoniętą przeciwwagę.

IX. Piły taśmowe.

§ 51. Koła piły taśmowej powinny być zabezpieczone odpowiednimi osłonami.

§ 52. Nie pracująca część taśmy piły powinna być zabezpieczona na całej swojej długości.

§ 53. Taśma powinna być umieszczona na kołach w ten sposób, aby jej zęby znajdowały się poza obwodami kół.

§ 54. Przed zmianą położenia koła napinającego obrabiarke należy zatrzymać.

§ 55. 1. Otwór w stole powinien mieć wkładkę drewnianą.

2. Szerokość szczeliny we wkładce, przez którą przechodzi taśma, powinna być odpowiednia do wymiarów taśmy.

§ 56. Przy nadawaniu obrabianym przedmiotom kształtów o liniach krzywych lub falistych powinny być stosowane w miarę możliwości szabloni.

X. Piły cylindryczne i stożkowe.

§ 57. Nierobocza część cylindra tnącego powinna być w całości osłonięta.

§ 58. 1. Cylinder tnący nie może wykazywać żadnych odkształceń lub pęknięć.

2. Nie wolno używać cylindrów, które wykazują częściowy brak zębów.

§ 59. Przedmiot obrabiany powinien być tak umocowany, aby w czasie obrabiania nie mógł zmienić położenia.

§ 60. Piły cylindryczne poziome powinny posiadać urządzenia odrzucające samoczynnie obrabiany przedmiot.

§ 61. Piły cylindryczne pionowe powinny mieć tak skonstruowaną osłonę, aby w chwili podsuwania materiału część robocza była zupełnie zakryta.

§ 62. Piły stożkowe powinny być zaopatrzone w trwałą osłonę.

§ 63. W chwili podsuwania przedmiotu obrabianego należy piłę podnieść tak, aby jej część robocza była w zupełności osłonięta.

§ 64. Wrzeczona lub tarcze napędzające piłę powinny być kontrolowane co najmniej co 6 miesięcy.

XI. Przepisy końcowe.

§ 65. W sprawach bezpieczeństwa i higieny pracy, nie unormowanych niniejszym rozporządzeniem, mają zastosowanie przepisy rozporządzenia z dnia 6 listopada 1946 r. o ogólnych przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 344).

§ 66. Odpowiednie wyciągi z przepisów niniejszego rozporządzenia powinny być wywieszane w pomieszczeniach pracy w stanie czytelnym, w miejscach dostępnych i widocznych.

§ 67. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *K. Rusinek*

Minister Przemysłu Ciężkiego: w z. *R. Fidelski*

Minister Zdrowia: *J. Sztachelski*